

Harsányi István

Nemzedékem szemével

Kedves Barátaim! A háború előtti, javarészt már kihalt tanár generáció szénioraként élek a méltatás felkínált lehetőségével. Mindenek előtt megrendülten köszönöm mindannyiunk nevében a felemelő laudációkat. Én azt a hivatást szeretném felvázolni, mely az évszázadokra visszanyúló dicső múltat összeköti a pataki diákvilág mai megújulásával.

A Sárospataki Református Főiskola – református nevéhez híven – kezdeményező, reformáló, alkotó-teremtő buzgósága által vált híressé. Lényegretörő, sallangmentes, eleven stílus jellemezte. Mindig készen a vitára, mindig készen a jobbitásra, de mindig készen a tréfára is. Öt századra visszanyúló történetében rangját, hírét kiemelkedő tanár egyéniségek alapozták meg. A számos történelmi személyiség közül most csak egyet említek – a 19. század második felében működő Erdélyi Jánost.

Jómagam a 30-as évek elején, már harmadik generációs tanár dinasztia Benjáminjaként térhettem vissza az Eötvös Kollégiumból Alma Materemhez. Erdélyi János volt a példaképem. A róla elnevezett irodalmi kör vezetőjeként igyekeztem az általa hirdetett tanszabadság elvét az alsós korosztályra is kiterjeszteni. Elvem – a “személyre-szabott” nevelés – az 1934-ben indított tehetségkutató, tehetségmentő mozgalomban csúcsozott ki. Számos nagy ívű életpálya indulhatott el az iskola bevételeiből ösztöndíj-alapítványokra fordított összeg megduplázásával. Minden 2 pengőből az első pengőt tehetségmentésre fordíthattunk. Megnyílhatott a Főiskola kapuja a szegény-paraszt gyerekek legkiválóbbjai előtt is, akiknek szülei a tanít-

atás költségeit képtelenek lettek volna fedezni. Egyenrangú diákként művelődhetek így a patinás falak között. Ma is hatnak, gyarapíthatnak, ma is hálásak, és ma is itt vannak közöttünk. Valamit visszaadnak az Iskolának, visszaadnak Pataknak. A tehetségmentő munka egyenes folytatásaként, egy évvel később indult a népfőiskolai mozgalom. A főzászlóvivők a teológia professzorai – Szabó Zoltán, Újszászy Kálmán és Szabó Ernő mellett – én is ott lehettem a szervezők között, a mindenkori diófa alatt. A népfőiskola a tehetséges, de az akadémiai képzésből kimaradt népi rétegek felzárkóztatását szolgálta.

Vojna, vojna – a háború az háború, ezt én is elmondhatom. 1200-an voltunk, amikor tüzér ezredünk elindult, 120-an éltük túl a hosszú gyaloglást, haza – a Dontól. A két mozgalmat folytattuk a háború után is, egészen a fordulat évéig. A jég az 56-os forradalom után kezdett olvadni. A 60-as évek elején szinte spontán közfelkiáltással indítottuk a sárospataki öregdiákok azóta is folyamatosan működő budapesti körét. 150-nél is több találkozó szervezésében vehettem részt aktív elnökként, majd 1988-ban, legkedvesebb 80. születésnap ajándékomként – örökös tiszteletbeli elnökké választottak. Így vagyok és még ma is hivatásos Pataki Diák és Tanár.

A Pataki Főiskola ma reneszánszát éli. A sok eltemetett barát és bajtárs helyére megannyi, új lendületű ifjú léphet. Épül a híd a régi és az új között. Pillér avatás ez a mai nap. Hadd mondjam hát, a pillér másik oldala felől, a húsz kiválasztott matuzsálem egyikeként: őrizzétek és tápláljátok a pataki szellem lángját. Köszönöm, hogy itt lehetünk!

(Elhangzott a Pataki Diákok Szövetsége tiszteletbeli tagjainak köszöntőjeként 2001. december 14-én, Sárospatakon, A Művelődés Házában, a Pataki Diákok Emléknapján. A beszéd közzétételével búcsúzunk a 2002. május 10-én elhunyt Harsányi Istvántól.)

Számunk szerzői

Bolvári-Takács Gábor PhD, 1967-ben született Sárospatakon. A Matáv Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója, lapunk főszerkesztője.

Dobay Béla 1934-ben született Sárospatakon. Az Árpád Vezér Gimnázium tanára.

Harsányi István (1908, Sárospatak - 2002, Budapest) Pedagógus, pszichológus, tudományos kutató, volt sárospataki gimnáziumi tanár.

Jáger Ferenc 1928-ban született Nagyvázsonyban. Ny. pedagógus.

Koncz Sándor (1913, Diósgyőr -1983, Sárospatak) Református lelkész, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia professzora, majd a Kollégium Levéltárának igazgatója.

Kovács Géza 1955-ben született Turán. Művészeti menedzser, a Nemzeti Filharmonikusok ügyvezető igazgatója.

feLugossy László 1947-ben született Kecskeméten. Munkácsy-díjas képzőművész.

Romány Pál 1929-ben született Szajolban. Agrármérnök, az MTA doktora, a Szent István Egyetem egyetemi tanára, volt mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter.

Tatai Erzsébet 1958-ban született Budapesten. Művészettörténész, a Műcsarnok munkatársa.

Tóth-Máthé Miklós 1936-ban született Tiszalúcon. Szabadfoglalkozású író, színművész.

Tusnádý László 1940-ben született Mátészalkán. Az irodalomtudomány kandidátusa, a ME Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar tszv. főiskolai tanára.

Ungvári Judit 1968-ban született Berettyóújfaluban. Újságíró.

Vásárhelyi Balázs PhD, 1969-ben született Budapesten. Okleveles építőmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök.

Viga Gyula 1952-ben született Mátészalkán. Etnográfus, a miskolci Herman Ottó Múzeum igazgatóhelyettese.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

